Literatura catalana

Maria-Mercè Marçal

Exercicis · 23 exercicis

Proves d'accés a la universitat (PAU) de Catalunya. Ordenats del més recent al més antic.
Retalls dels exàmens i pautes oficials (selecat.cat / universitats.gencat.cat).

1. PAU 2026 · Setembre · Sèrie 2 · Exercici 3 (Opció A)

Exercici 3

[5 punts: 3 punts pel contingut i 2 punts per la capacitat d'argumentació i d'anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

Trieu UNA de les dues opcions (A o B) i desenvolupeu el comentari de text corresponent. **Indiqueu a la portada de l'examen l'opció escollida.**

OPCIÓ A

Comenteu el poema XIII de la secció «Bruixa de dol», del llibre *Bruixa de dol*, de Maria-Mercè Marçal. Tingueu en compte, sobretot, els aspectes següents (no cal tractar-los separadament ni en el mateix ordre):

a) La contextualització del poema en la secció i la part del llibre on s'inclou.
b) Els principals aspectes formals i el sentit del poema.
c) Els símbols del poema recurrents a *Bruixa de dol.*

XIII

Bruixa de dol, al meu cau solitari,
he clos el llibre on l'òliba fa dia.
A trenc d'oblit s'esquera* la falzia
i el gessamí al tombant d'aquest llunari.

Amb pas furtiu, per fosc itinerari,
l'aranya ha pres altre cop el casal.
Cendra d'amor assenyala el portal.
Però la lluna em dicta que despari

el decorat —veus?, l'arbre malferit
serva a l'escorça la teva divisa—.
I em cita al fons de l'estany sense brisa.

Torno el mirall al calaix de la nit
i esborro el rastre, travessat d'agulles.
Se'm bada als dits la tristor de les fulles.

* *s'esquera*: 'creix bé, es nodreix (una planta)'.

2. PAU 2026 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 1 (Opció B)

OPCIÓ B

Expliqueu el símbol de la bruixa i el de la lluna a *Bruixa de dol*, de Maria-Mercè Marçal, i la imatge de la feminitat que projecten.

3. PAU 2026 · Juny · Sèrie 5 · Exercici 3 (Opció A)

Exercici 3

[5 punts: 3 punts pel contingut i 2 punts per la capacitat d'argumentació i d'anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

Trieu UNA de les dues opcions (A o B) i desenvolupeu el comentari de text corresponent. **Indiqueu a la portada de l'examen l'opció escollida.**

OPCIÓ A

Comenteu el poema «Avui, vint-i-u de desembre», de *Bruixa de dol*, de Maria-Mercè Marçal. Tingueu en compte, sobretot, els aspectes següents (no cal tractar-los separadament ni en el mateix ordre):

a) L'experiència que descriu el poema considerant la seva situació en el llibre (és el primer poema de la secció «Tombant»).
b) L'espai i els objectes en relació amb el jo del poema.
c) La forma i la mètrica del poema en relació amb el contingut.

Avui, vint-i-u de desembre,
he sortit al balcó:
sota una pluja que ja amainava
he vist els testos, les olles, els pots
de conserva plantats d'atzavares,
de cintes, begònies, geranis i cactus,
de cabellera de la reina
i d'alegria de la casa.
I el gessamí, que si se'm mor, no se'm mor.

Feia molts dies que no sortia al balcó
corrent darrere d'amors i d'altres coses…

4. PAU 2025 · Setembre · Sèrie 3 · Exercici 3 (Opció A)

Exercici 3

[5 punts: 3 punts pel contingut i 2 punts per la capacitat d'argumentació i d'anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

Trieu UNA de les dues opcions (A o B) i desenvolupeu el comentari de text corresponent.

OPCIÓ A

Comenteu el poema «Vuit de març», de *Bruixa de dol*, de Maria-Mercè Marçal. Tingueu en compte, sobretot, els aspectes següents (no cal tractar-los separadament ni en el mateix ordre):

a) La posició que ocupa el poema en el conjunt de l'obra.
b) Els principals aspectes formals i figures retòriques del poema.
c) Les imatges i els símbols del poema que apareixen al llarg de l'obra.

Vuit de març

Amb totes dues mans
alçades a la lluna,
obrim una finestra
en aquest cel tancat.

Hereves de les dones
que cremaren ahir
farem una foguera
amb l'estrall i la por.
Hi acudiran les bruixes
de totes les edats.
Deixaran les escombres
per pastura del foc,
cossis i draps de cuina,
el sabó i el blauet,
els pots i les cassoles,
el fregall i els bolquers.

Deixarem les escombres
per pastura del foc,
els pots i les cassoles,
el blauet i el sabó.
I la cendra que resti
no la canviarem
ni per l'or ni pel ferro
per ceptres ni punyals.
Sorgida de la flama
sols tindrem ja la vida
per arma i per escut
a totes dues mans.

El fum dibuixarà
l'inici de la història
com una heura de joia
entorn del nostre cos

i plourà i farà sol
i dansarem a l'aire
de les noves cançons
que la terra rebrà.
Vindicarem la nit
i la paraula DONA.
Llavors creixerà l'arbre
de l'alliberament.

5. PAU 2025 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 1 (Opció B)

OPCIÓ B

Expliqueu els temes i els símbols principals de *Bruixa de dol*, de Maria-Mercè Marçal.

6. PAU 2024 · Setembre · Sèrie 3 · Exercici 2 (Segona part)

2. Comenteu el poema XIII de la secció «Bruixa de dol», del llibre *Bruixa de dol*, de Maria-Mercè Marçal. Tingueu en compte, sobretot, aquests aspectes (no cal tractar-los separadament ni en el mateix ordre):

***a*)** La contextualització del poema en la secció i la part del llibre on s'inclou.
***b*)** Els principals aspectes formals i el sentit del poema.
***c*)** Els símbols del poema recurrents en *Bruixa de dol.*

[5 punts: 3 punts pel contingut i 2 punts per la capacitat d'argumentació i d'anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

XIII

Bruixa de dol, al meu cau solitari,
he clos el llibre on l'òliba fa dia.
A trenc d'oblit s'esquera* la falzia
i el gessamí al tombant d'aquest llunari.

Amb pas furtiu, per fosc itinerari,
l'aranya ha pres altre cop el casal.
Cendra d'amor assenyala el portal.
Però la lluna em dicta que despari

el decorat —veus?, l'arbre malferit
serva a l'escorça la teva divisa—.
I em cita al fons de l'estany sense brisa.

Torno el mirall al calaix de la nit
i esborro el rastre, travessat d'agulles.
Se'm bada als dits la tristor de les fulles.

* *s'esquera*: 'creix bé, es nodreix (una planta)'.

Etiqueta de l’estudiant

Institut d’Estudis Catalans

7. PAU 2024 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 2 (Segona part)

2. Comenteu el poema «Cançó de fer camí», de *Bruixa de dol*, de Maria-Mercè Marçal. Tingueu en compte, sobretot, els aspectes següents (no cal tractar-los separadament ni en el mateix ordre):

***a*)** La contextualització del poema en la secció i la part del llibre on s'inclou.

***b*)** Els principals aspectes formals i retòrics.

***c*)** El tema del poema i com s'articula en l'ús de les formes verbals.

[5 punts: 3 punts pel contingut i 2 punts per la capacitat d'argumentació i d'anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

Cançó de fer camí

Per a la Marina

Vols venir a la meva barca?
—Hi ha violetes, a desdir!
anirem lluny sense recança
d'allò que haurem deixat aquí.

Anirem lluny sense recança
—i serem dues, serem tres.
Veniu, veniu, a la nostra barca,
les veles altes, el cel obert.

Hi haurà rems per a tots els braços
—i serem quatre, serem cinc!—
i els nostres ulls, estels esparsos,
oblidaran tots els confins.

Partim pel març amb la ventada,
i amb núvols de cor trasbalsat.
Sí, serem vint, serem quaranta,
amb la lluna per estendard.

Bruixes d'ahir, bruixes del dia,
ens trobarem a plena mar.
Arreu s'escamparà la vida
com una dansa vegetal.

Dins la pell de l'ona salada
serem cinc-centes, serem mil.
Perdrem el compte a la tombada.
Juntes farem nostra la nit.

Etiqueta de l'estudiant

Institut d'Estudis Catalans

8. PAU 2023 · Setembre · Sèrie 2 · Exercici 2 (Segona part)

2. Comenteu el poema «Avui, sabeu? les fades i les bruixes s'estimen» de *Bruixa de dol*, de Maria-Mercè Marçal. Tingueu en compte, sobretot, els aspectes següents (no cal tractar-los separadament ni en el mateix ordre):

a) La forma mètrica del poema i l'estructura del contingut.

b) La relació del poema amb el títol de la secció a la qual fa d'obertura («Avui les fades i les bruixes s'estimen»), amb atenció especial a la darrera estrofa del text.

c) Els elements simbòlics que hi apareixen i, si s'escau, la relació que mantenen amb altres poemes del llibre.

[5 punts: 3 punts pel contingut i 2 punts per la capacitat d'argumentació i d'anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

Avui, sabeu? les fades i les bruixes s'estimen.
Han canviat entre elles escombres i varetes.
I amb cucurull de nit i tarot de poetes
endevinen l'enllà, on les ombres s'animen.

És que han begut de l'aigua de la Font dels Lilàs
i han parlat amb la terra, baixet, arran d'orella.
Han ofert al no-res foc de cera d'abella
i han aviat libèl·lules per desxifrar-ne el traç.

Davallen a la plaça en revessa processó,
com la serp cargolada entorn de la pomera,
i enceten una dansa, de punta i de taló.

Jo, que aguaito de lluny la roda fetillera,
esbalaïda veig que venen cap a mi
i em criden perquè hi entri. Ullpresa, els dic que sí.

Etiqueta de l'alumne/a

Institut d'Estudis Catalans

9. PAU 2023 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 2 (Primera part)

2. Expliqueu com s'integren les tradicions cultes i populars en les diverses seccions de *Bruixa de dol*, de Maria-Mercè Marçal. Poseu-ho en relació amb la creació d'una veu poètica.
[2,5 punts]

10. PAU 2023 · Juny · Sèrie 5 · Exercici 4 (Primera part)

4. Expliqueu els temes principals de *Bruixa de dol*, de Maria-Mercè Marçal, i relacioneu-los amb la divisió de l'obra en seccions i amb les formes poètiques que l'autora fa servir en cada secció.

[2,5 punts]

11. PAU 2022 · Setembre · Sèrie 3 · Exercici 2 (Segona part)

2. Comenteu el poema «Avui, vint-i-u de desembre» de *Bruixa de dol*, de Maria-Mercè Marçal. Tingueu en compte, sobretot, els aspectes següents (no cal tractar-los separadament ni en el mateix ordre):

a) L'experiència que descriu el poema tenint en compte la seva situació en el llibre (és el primer poema de la secció «Tombant»).

b) El temps, l'espai i els objectes en relació amb el jo del poema.

c) La forma i la mètrica del poema en relació amb el contingut.

[5 punts: 3 punts pel contingut i 2 punts per la capacitat d'argumentació i d'anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

Avui, vint-i-u de desembre,
he sortit al balcó:
sota una pluja que ja amainava
he vist els testos, les olles, els pots
de conserva plantats d'atzavares,
de cintes, begònies, geranis i cactus,
de cabellera de la reina
i d'alegria de la casa.
I el gessamí, que si se'm mor, no se'm mor.

Feia molts dies que no sortia al balcó
corrent darrere d'amors i d'altres coses…

12. PAU 2022 · Juny · Sèrie 2 · Exercici 4 (Primera part)

4. Maria-Mercè Marçal definí *Bruixa de dol* com «un intent de trobar una veu pròpia que entronqui alhora amb la tradició literària catalana —com totes, essencialment masculina— i amb l'experiència quotidiana —sense veu— de les fades i les bruixes». Expliqueu a quines tradicions literàries fa referència l'autora en aquesta frase.

[2,5 punts]

13. PAU 2022 · Juny · Sèrie 5 · Exercici 4 (Primera part)

4. Expliqueu el pas del «jo» al «nosaltres» a *Bruixa de dol*, de Maria-Mercè Marçal. Tingueu en compte les dues parts en què es divideix el llibre i poemes com «Aquest mirall em diu que soc ben sola», així com la secció «Els núvols duien confeti a les butxaques» i el poema «Vuit de març».

[2,5 punts]

14. PAU 2010 · Setembre · Sèrie 2 · Exercici 2 (Opció A)

2. Expliqueu com, a *Bruixa de dol*, l'amor i la solitud esdevenen temes recurrents i com s'hi utilitzen imatges i formes mètriques lligades a la tradició, combinades amb la veu personal de l'autora.

[2 punts]

15. PAU 2010 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 3 (Opció A)

3. Comenteu aquest poema del volum *Bruixa de dol*, de Maria-Mercè Marçal. Tingueu en compte, sobretot, els aspectes següents (no cal tractar-los separadament ni en el mateix ordre):

a) el tema fonamental i els subtemes del poema i com es desenvolupen;
b) l'anàlisi formal del poema: mètrica, rima, figures, etc.;
c) unes conclusions que relacionin el desenvolupament del tema amb els recursos lingüístics que s'hi empren.

[3 punts pel contingut; 2 punts per la capacitat d'argumentació i anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

Veus?, només tu camines pels meus prats.
I jo, arraulida a l'escó de la nit,
et sento els ulls, com dos escarabats
que enfilen, lents, la costa del meu pit.

Als vidres resta un tel lleu de tristor
i una oreneta negra estén les ales
sobre els teus llavis. Au, sega la por,
llença l'esglai per l'ull de les escales!

Gosa escalar la boira amb peu solà.
Ran de la deu, amor, ran de l'eixut,
hauràs, al cim de tot, la solitud.

Pots compartir-la amb mi, com un brenar
tendre i amarg, la mel damunt el pa
i el bri de pena que l'hora ens ha dut.

16. PAU 2010 · Juny · Sèrie 4 · Exercici 3 (Opció A)

3. Comenteu aquest poema del volum *Bruixa de dol*, de Maria-Mercè Marçal. Tingueu en compte, sobretot, els aspectes següents (no cal tractar-los separadament ni en el mateix ordre):

a) el tema fonamental i els subtemes del poema i com es desenvolupen;
b) l'anàlisi formal del poema: mètrica, rima, figures, etc.;
c) unes conclusions que relacionin el desenvolupament del tema amb els recursos lingüístics que s'hi empren.

[3 punts pel contingut; 2 punts per la capacitat d'argumentació i anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

M'ets present com un déu, com un diable.
Avui t'he vist de cap a peus vermell.
He assassinat l'aranya del castell
i a les mans duc la copa: sóc culpable.

Culpable a mitjanit i al tomb del dia
quan l'herba lliga amb foc, per al festí,
el llac i el cel on l'astre fa camí.
L'aigua m'acull amb braços de follia.

S'obren de cop portes i finestral.
Avui l'amor té gust de ventolera
i em fa plaer l'estella i la destral.

Veig papallones i les deixo enrera.
Ullpresa vinc a tu per l'espiral
de fum, amb vol de bruixa i amb granera.

17. PAU 2010 · Juny · Sèrie 5 · Exercici 2 (Opció A)

2. Com s'haurien d'interpretar les afirmacions de Maria-Mercè Marçal quan, a propòsit de la significació de *Bruixa de dol*, diu: «I tot esperant, evidentment, un temps, un país on les bruixes ja no duguin més dol»?

[2 punts]

18. PAU 2009 · Setembre · Sèrie 1 · Exercici 3 (Opció B)

3. Comenteu aquest poema del recull *Bruixa de dol*, de Maria-Mercè Marçal. Tingueu en compte, sobretot, els aspectes següents (no cal tractar-los separadament ni en el mateix ordre):

a) el tema central del poema i com es desenvolupa;

b) la imatge del «jo» poètic que es projecta al llarg del poema i com cal interpretar-la;

c) l'anàlisi mètrica.

[3 punts pel contingut; 2 punts per la capacitat d'argumentació i anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

BRIDA

A la fira dels Folls
jo hi aniria.
Vindria qui sap d'on
—i ningú no ho sabria—
amb els llavis oscats
de molta vida,

traginer de cançons
en cavall sense brida.

Quin esquer se m'arrapa
a la geniva?
Amor, estel amarg
a la deriva,
em fa senyals: jo vaig
per l'altra riba,

traginer de cançons
en cavall sense brida.

Cadenes són presons
i jo en fugia
pel call dels bandolers
a trenc de dia.
A la fira dels Folls
jo hi aniria

traginer de cançons
en cavall sense brida.

L'Institut d'Estudis Catalans ha tingut cura de la correcció lingüística i de l'edició d'aquesta prova d'accés

19. PAU 2009 · Juny · Sèrie 3 · Exercici 1 (Opció A)

Opció A

1. A partir de les paraules següents de Maria-Mercè Marçal a propòsit del seu llibre *Bruixa de dol*, expliqueu com i en què es reflecteix l'univers femení al llarg del llibre, la reivindicació que s'hi fa de la «bruixa» i també la de la solitud.
[3 punts]

> Com a coses noves esmentaria una rauca ['so aspre'] molt més conscient de la meva veu com a dona, en el sentit individual i col·lectiu de la paraula, l'aparició del binomi bruixa-lluna, la dona solidària amb les altres dones i al mateix temps, amb l'assumpció de la pròpia solitud com a condició indispensable per a l'existència com a individu autònom, com a «peix sense bicicleta» [...].

20. PAU 2009 · Juny · Sèrie 4 · Exercici 1 (Opció B)

Opció B

1. En el poemari *Bruixa de dol,* de la poeta Maria-Mercè Marçal, hi trobem tota una sèrie d'elements simbòlics referits a un univers bàsicament femení que es van repetint i matisant en els diferents poemes. Expliqueu els símbols principals que es refereixen a aquest univers i quina és la imatge de feminitat que s'hi projecta.
[3 punts]

21. PAU 2008 · Setembre · Sèrie 4 · Exercici 2 (Opció B)

2. Esmenteu dos dels elements simbòlics, o que tenen sentit metafòric, del recull de poemes *Bruixa de dol*, de Maria-Mercè Marçal, i expliqueu-ne la funció o el significat que hi tenen.
[2 punts]

22. PAU 2008 · Juny · Sèrie 2 · Exercici 2 (Opció B)

2. Quines són les formes mètriques que utilitza d'una manera més destacada Maria-Mercè Marçal en el recull de poemes *Bruixa de dol*? De quines tradicions literàries provenen?
[2 punts]

23. PAU 2008 · Juny · Sèrie 5 · Exercici 3 (Opció A)

3. Comenteu el poema següent de l'apartat «Bruixa de dol», del llibre del mateix títol, de Maria-Mercè Marçal. Tingueu en compte, especialment, els aspectes següents (no cal tractar-los separadament ni en el mateix ordre):
— el tema central del poema i com es desenvolupa;
— les imatges més significatives, repetides en el llibre;
— l'anàlisi mètrica.
[3 punts pel contingut; 2 punts per la capacitat d'argumentació i anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

XII

Els teus llavis. La fruita. La magrana…
Àngel rebel, tot olor de gingebre.
Atrapa'm pels replecs d'aquesta febre.
Vine amb verdor de pluja. Sargantana

que em fuges pels cabells, sense frontera,
al bat del sol, ales d'ocell nocturn!
Serves per cor la Lluna o bé Saturn
i, als ulls, un tast de boira matinera.

El teu cos mineral. Sal. Vi. Maduixa.
Com una serp, cargola't al meu ventre
i cerca'm, amb verí d'amor, el centre.

Tu seràs un gat negre. Jo una bruixa.
Ens fitarem errants, i en el desvari
la lluna, cega, encendrà l'escenari.

2